



TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Adalet Bakanı Yılmaz Tunç** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartın

Hakkâri Milletvekili

Cezaevlerinde hasta mahpusların durumu, insan hakları ihlalleri bağlamında sıkça gündeme gelmektedir. Son yıllarda cezaevlerinden birçok hasta mahpusun ölüm haberi gelmiştir. Bu yaşam hakkı ihlalleri hem ulusal hukuk hem de ülkenin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler açısından ciddi sorumluluklar doğurmaktadır.

Halkların Demokratik Partisi (HDP) Hakkâri İl Örgütü'nde bir dönem yöneticilik yapan Kenan Kaya, “örgüt üyeliği” iddiasıyla hakkında verilen cezanın onanması üzerine 25 Ekim 2022’de İzmir’de ikamet ettiği evinde gözaltına alınmış ve tutuklanmıştır. Bir süre İzmir Buca S Tipi Kapalı Cezaevi’nde tutulan Kaya, daha sonra Samsun Kavak S Tipi Kapalı Cezaevi’ne sevk edilmiştir. Tutukluluk sürecinde iki kez kalp krizi geçiren Kenan Kaya, ailesinin masraflarını karşılaması üzerine özel bir hastanede anjiyo olmuştur. 29 Nisan 2024’ten bu yana cezaevinde ilaç tedavisi görmektedir.

Kenan Kaya, geçtiğimiz günlerde ailesiyle yaptığı görüşmede ilaçlarının bittiğini belirtmiştir. Aile bireyleri, “Kenan, görüşmede durumunun çok ağır olduğunu, ilaçlarının bittiğini söyledi. İki haftadır dilekçe vermesine rağmen ilaçlarının alınmadığını ve ölüme terk edildiğini aktardı. Ayrıca sabah saatlerinde ağır kalp ağrısı yaşadığını ve buna rağmen hastaneye götürülmediğini ifade etti,” şeklinde açıklama yapmıştır. Bu durum, cezaevlerindeki hasta mahpuslara sunulan sağlık hizmetlerinin ne kadar yetersiz olduğunu bir kez daha ortaya koymuştur.

Hasta mahpus Kenan Kaya’nın durumu, Anayasa’nın 17. maddesi, 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un 16. maddesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 3. maddesi ve Birleşmiş Milletler’in Mandela Kuralları gibi ulusal ve uluslararası mevzuat hükümleri çerçevesinde değerlendirilmelidir. Bu düzenlemeler, mahpusların yaşam hakkını ve sağlık hizmetlerine erişim hakkını koruma altına almaktadır. Ancak Kaya’nın sağlık hizmetlerinden yoksun bırakılması açık bir ihlal teşkil etmekte ve iktidarın bu konuda acilen gerekli adımları atmasını zorunlu kılmaktadır.

Cezaevindeki mahpuslar, anayasal hakları ve uluslararası hukuk çerçevesinde yaşama hakkına sahiptir. Ancak hasta mahpuslara yönelik ihmaller, bu temel hakkın ihlaline yol açmakta ve insanlık dışı koşullara neden olmaktadır.

Gerekli tedavinin zamanında sağlanmaması durumunda yaşanan ölüm haberleri, iktidarın yükümlülüklerini yerine getirmekte eksik kaldığını göstermektedir. Kenan Kaya'nın karşı karşıya olduğu durum, bu ihlallerin somut bir örneğidir.

Kenan Kaya'nın mevcut sağlık durumunun cezaevi koşullarında ölümcül bir riske yol açabileceği açıktır. Anayasa, ulusal mevzuat ve uluslararası sözleşmeler çerçevesinde, cezaevinde gerekli tedavi imkânının sağlanamaması durumunda infazın ertelenmesi yasal bir zorunluluktur.

Bu bağlamda, Kenan Kaya'nın derhal tahliye edilmesi ve tedavisinin uygun bir sağlık kuruluşunda sürdürülmesi sağlanmalıdır. Cezaevinde bulunan tüm hasta mahpusların gerekli tedaviye erişim hakkının temin edilmesi ve Adalet Bakanlığı'nın cezaevlerinde sağlık hizmetlerine ilişkin etkin denetim mekanizmalarını devreye sokması gerekmektedir.

Bu bağlamda;

1. Son 22 yıl içinde cezaevlerinde yaşamını yitiren hasta mahpusların sayısı nedir? Bu ölümlerle ilgili detaylı bir araştırma yapılmış mıdır ve ölüm nedenlerine ilişkin bir rapor hazırlanmış mıdır?
2. Hasta mahpusların tedaviye erişim haklarının korunması amacıyla cezaevlerinde hangi sağlık hizmetleri sunulmaktadır? Bu hizmetlerin yeterliliğini değerlendiren bir denetim mekanizması mevcut mudur?
3. Kenan Kaya gibi ağır hasta mahpusların cezaevi koşullarında sağlık hizmetlerine erişemediği ve tedavi süreçlerinin aksadığı durumlarda, infazın ertelenmesi ve tahliyelerinin sağlanması için Bakanlığınız hangi adımları atmayı planlamaktadır?
4. Kenan Kaya'nın ilaçlarının iki haftadır verilmemesinin gerekçesi nedir? Hasta mahpusların ilaç temin süreçlerindeki aksaklıkların giderilmesi için hangi önlemler alınmaktadır?
5. Hasta mahpusların sağlık hizmeti taleplerine ilişkin verilen dilekçelerin işleme alınma süreci nasıl yürütülmektedir? Dilekçelerin işleme alınmaması ve gecikmelerle ilgili sorumlular hakkında herhangi bir yaptırım uygulanmakta mıdır?
6. Birden fazla ağır sağlık sorunu olan mahpusların infazlarının ertelenmesi ve tahliye edilmeleri için yasal düzenlemelerin hayata geçirilmesi amacıyla bir çalışma yapılmakta mıdır?
7. Cezaevlerinde sağlık hizmetleri sunumunda yaşanan aksaklıkların önlenmesi ve hasta mahpusların yaşam hakkının korunması için alınan önlemler nelerdir? Bu kapsamda, sağlık personeli sayısının artırılması ve sağlık altyapısının güçlendirilmesi için herhangi bir planlama yapılmakta mıdır?
8. Cezaevlerinde hasta mahpusların karşı karşıya kaldığı yaşam hakkı ihlalleri, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3. maddesi ve Birleşmiş Milletler'in Mandela Kuralları çerçevesinde ele alındığında, uluslararası yükümlülüklerle uyum için hangi adımlar atılmaktadır?